de ovend

10e jaorgaank no. 4

D'r mag gien wark uut dit blad overneumen wodden zonder schriftelik goedvienen van de maeker(s).

de Ovend

tiende jaorgaank no. 4 augustus 1982

In dit blad verschienen bi'jdregen op et terrein van de Stellingwarver schrieveri'je, taelkunde, volkskunde, geschiedenis en taelbeweginge. De Ovend wodt uutgeven deur de Stichting Stellingwarver Schrieversronte, en komt zes keer over de heerd bi'j de leden/ab.
Red./Adm./Corr.: zie blz. 4 van et omslag.
Tikwark: Salomien Venema en
Gerrit van der Wal, Donkerbroek.

Tentamen

veur mi'j een uutzicht op de botterfebriek
aachter mi'j de drieging van een tentamen
aachter mi'j een prente an de mure
veur mi'j nog een tentamen

links mien haand daor ik op steune
rechts de daotum van et tentamen
rechts een krek kochte plaete
links de stof veur et tentamen

boven mi'j de niet-schilderde zoolder
onder mi'j de boeken van 't veurige tentamen
onder mi'j een luie stoel
boven mi'j as een bakstien et tentamen

veur, aachter, links, rechts, boven, onder:
tentamen

knillis

Gedaachten bi'j et wakker wodden

now hoe liekt et
wodt et nog wat of niet

zi'j had now al drie keer reupen
en ik was nog mar de hieltied niet kommen
ik dochte bi'j mezels
ie roepen nog mar even deur
ik slaope krek zo lekker
ik blieve liggen

dat dee ze now altied
krek aj' lekker sleupen
dan mos ze je zo neudig wakker maeken
of ze wol een aentien kuieren
of we mossen weer eten
altied bedocht ze wel weer wat ni'js

mar vandaege vertik ik et
ik doe krek as heur ik heur niet
ik slaope deur
vandaege kom ik as ik nocht hebbe

an de ere kaante
bi'j de buren hebben ze krek een ni'j hontien kregen
zoe'n mooi wit poedeltien
as we die now es tegenkwammen...

ik springe uut mien maand
en zuke mien riem op...

knillis

Preek van een leek (8)

"Kom, jim gezegenden van mien Vader, arf et Keuninkriek, dat veur jim klaor maekt is van de grondlegging van de wereld of. Want ik hebbe honger leden en jim hebben mi'j te eten geven. Ik hebbe dust leden en jim hebben mi'j te drinken geven. Ik bin een vremdeling west en jim hebben mi'j onderdak geven, naekend en jim hebben mi'j klieded, ziek en jim hebben mi'j opzocht; Ik bin in de gevangenis west en jim bin tot mi'j kommen" (Matth. 25:35, 36.)

D'r bin meensken die heur leven lange nooit van God heurd hebben, niet weten hoe, waore en wat Hi'j is, en toch in de hemel kommen.

D'r bin meensken die nog nooit een karke van binnen zien hebben, gien preek van een doomnie heurd hebben en nog nooit uut et "Liedboek veur de karken" zongen hebben, of uut de Biebel ok mar ien verhael heurd hebben, en die toch in et Riek van de Vrede te laande kommen.

D'r bin meensken die d'r nog nooit over naodocht hebben hoe de zundag d'r kommen is en wat die dag betekent, mar die wel de zunne in et parredies schienen zien zullen.

D'r bin meensken die nooit bidded en nooit vluukt hebben, die God zien naeme nooit bruukt of misbruukt hebben en veur wie et toch een straolende feestdag in et Keuninkriek van God wodden zal.

D'r bin meensken die heur nooit of te nimmer mit God en godsdienst bemuuid hebben en in 't lange laeste toch God recht in de ogen kieken zullen, deur Jiezus Christus, die meensken iewig levensgelok geft neffens wat ze daon hebben of laoten hebben om te doen.

Wi'j moe'n niet vromer wezen as de Biebel is. Niet daenken dat et him in et karkegaon of et thuusblieven zit, in et CDA of GPV stemmen, in et Friesch Dagblad-lezen of naor de fiene schoele gaon.

D'r bin meensken die vanuut heur hatte en hassens gewoon goed doen en daor komt et op an. Zie de tekst hierboven, zoas Jiezus die uutspreuken het. "D'r bin meensken die van neture et goeie doen," zo zegt ok Paulus, en Jekobus lat

weten dat et niet op mooie woorden mar op de daoden an komt. Allemaole bin ze et d'r wel mit iens, mit wat Jehannes zegt: "Hoe kan iene God lief hebben - die wi'j nooit zien hebben - en zien mit-meenske niet, die we de hieltied zien."
D'r kan gien misverstaand over bestaon, mit de Biebel kuj' niet alle kaanten uut, et goeie loont. As de meensken d'r niet veur zorgen - en dat komt nog al es veur, daenk mar an et gezegde: ondaank is 's werelds loon - dan zal God d'r wel veur zorgen. Daank is hemels loon.

Now is et vanzels wel de vraoge as dit veur oons, Stellingwarvers, Friezen en Hollaanders gelt. Dat wi'j iewig gelokkig wezen zullen omdat wi'j gewoon meenselik hongerigen te eten geven hebben, en goenend die dust hadden te drinken, zieken opzocht hebben en zo wieder. Hiere het toch elkeniene wel es van God en zien gebod heurd of lezen, hoe of waor dan ok. Ik daenk dan ok dat et hier veur de meensken op geleuf ankomt. Dat wi'j hier de tied had hebben, dat wi'j nog nargens van wussen. Dat veur oons gelt: "Wie geleufd het en de daoden die daor bi'j heuren daon het, zal iewig leven hebben." Mar dat de tekst die hierboven uut Mattheüs staot, gelt veur de meensken die nog nooit mit zending en missie in anraeking kommen binnen, waor in de wereld dan ok, hoe en waoromme dan ok. Hier en daor kleine, nog niet ontdekte of onberikbere volksstammen misschien, of meensken van aandere geleuven, die nog nooit van de God van de Biebel, van Israël, van Jiezus Christus heurd hebben. Die konnen in de toekomst wel es beter of wezen as wi'j, die et vaeke zo goed weten en et d'r in de wereld, dichtebi'j en veer of, oe zo vaeke mar minnegies ofbrocht hebben, veur oons zels en veur aanderen.

God is gelokkig goed. Misschien kriegen wi'j et beter as wi'j verdiend hebben. Mar veur mi'j is et wel wisse, dat de meensken bi'j de evenaor d'r beter an toe binnen as wi'j in de buurt van Zevenaor. Daor ginderd tellen veur een bepaolde tied alliend de daoden, hiere komt et deur de geschiedenis op oonze woorden en daoden an. Op geleuf en ongeleuf. "It is mei sizzen net te dwaan" (zeggen de Friezen), mar ok eersomme: Et is mit doen alliend niet te zeggen, neffens mi'j.

Oene Bult

N.B.: Meensken die op et feest van de Schrieversronte mi'j weten laoten hebben disse rebriek slim op pries te stellen, hattelik daank. Ik hope - mit goedvienen van de redaktie - de twelven vol te maeken, veur elke maond van et jaor iene. Dan hool ik d'r mit op. Nog viere dus (O.B.).

Aovend

Boven de dakken van et dörp
wodt et stille.
In de toppies van de bomen
is gien zochien wiend.
De voegelties in de bos
gaon slaopen.

De oolde meule spiegelt him
in 't zwatte waeter.
In de veerte ropt nog
een laete zwelver.

Mien hatte slat hiel zaachte...
Nog even, evenpies waachten
en 'k haele gien aosem meer...

Lodewiek H.

Over de Stellingwarver zaeke

Wat wodt d'r verstaon onder Stellingwarver kultuur en wat is goed veur de Stellingwarver zaeke?
Et antwoord op de eerste vraoge ludet: Stellingwarver kultuur bestaot niet, aj' uutgaon van wat specifiek Stellingwarfs wezen moet. Alderdeegst de tael, et Stellingwarfs, is niet meer mar ok niet minder as een soort uutloper van et Nedersaksische taelgebied, waor o.e. et Drents en et Twents bi'j heuren. Netuurlik het et Stellingwarfs zien eigen taelspecifieke kaanties, mar daor is 't dan ok mit oflopen.

We kun wel praoten over Stellingwarver kultuur as we daor de kultuur in de Stellingwarven mit bedoelen. Van die laeste opvatting wol ik in dit stokkien uutgaon. De Stellingwarver kultuur kun we dan indielen in een laandschoppelik diel en in een 'geestelik' diel. Omreden boswallen en dunen om mar wat te numen over hiel West-Europa te vienen binnen, wol ik mi'j beparken tot et geestelike diel. Daorvan is de taelkaante et dudelikst. Hier is ok gien misverstaand over. Et Stellingwarfs wodt via de Schrieversronte subsidieerd (over de hoogte hebbe ik et now even niet), en daor mag uut blieken dat dit herkend en op een bepaolde meniere erkend wodt. Ok een tal geschiedkundige warkies over de Stellingwarven bin onderdiel van de Stellingwarver kultuur. Waor bin dan toch zovule misverstanen en mieningsverschillen over? Zoks hej' veural bi'j et teniel, de meziek, et kaberet ('harbargespul') de beeldende keunst, mar ok as et gaot over et al of niet anwezige Stellingwarver kerakter mit zien al of niet anwezige gemoedelikhied, et richt wezen op kleinschaolighied, onderdaonighied, zwiegzemhied, gebruken in de veenderi'je, laandbouw, eetgewoontes en gao zo mar wieder.

Al zullen we et in een discussie over disse onderwarpen misschien nooit mit mekeer iens wodden, et wodt toch wel tied donkt me om disse brokken kultuur te bestuderen en as 't neudig is te steunen en veerder te helpen. Dit is neudig as de Stellingwarvers heur eigen identiteit niet kwiet raeken willen.

Dit laeste klinkt muuiliker as dat et is. In de koloniale tied het wel blieken daon dat de inheemse bevolking die him perbeerde an te passen an de kultuur van de overheersers daor beslist niet gelokkiger deur wodden is. Krek eersomme. De perblemen bin tot op de dag van vandaege in die gebieden nog weeromme te vienen. Ok de perblemen van de Indianen in Noord-Amerike zullen jim wel bekend wezen. Now hoeven wi'j oonze situaosie gelokkig niet hielemaole te vergelieken die van Indianen en negers, mar toch kun we d'r wel wat van leren. Ok de Stellingwarvers wo'n op een bepaolde meniere 'overheerst'. Wat de tael betreft wo'n wi'j overheerst deur et Fries en et Nederlaans, en wat de keunst angaot deur de raandstedelike keunstvormen. Al konnen we oonze identiteit t.o.v. de 'overheersers' lange beweren deur de isoleerde ligging, vandaege-an-de-dag is dat (gelokkig) niet meer zo. Ik stelle mit opzet dat dat een gelokkige zaeke is omdat wi'j netuurlik arg vule leren kunnen van de kultuur buten et laand van Lende en Kuunder weg. 't Wodt liekewel een verkeerde zaeke as wi'j oons alliend richten op die wereld buten de Stellingwarven. An dat ienrichtingsverkeer moet neudig een aende kommen. De Stellingwarvers zollen ok wel es as inspiraosiebron dienen meugen veur Friezen en Hollaanders. Dat kan alliend as de meensken stimuleerd wodden om mit Stellingwarfs wark op de plaanken en in de expesisieruumten te verschienen. Dat kan deur subsidies an bi'jglieks tenielgezelschoppen, schrievers en keunsteners. Om nog een veurbeeld te geven. De keunsteners zollen heur es ofvraogen kunnen waor Stellingwarfs wark an voldoen moet. Hoe komt et kerakter van de meensken en de streek tot utering in 't wark?

Waoromme dit stimuleren en onderzuken naor binnen toe? Om die reden dat de geboren Stellingwarvers heur meerstal niet thuus vulen op dit stok van zaeken, en in bi'jglieks bestuursfunkties in et verieningsleven. De geboren Stellingwarver praot Nederlaans (hi'j perbeert dat temeensen) omdat hi'j d'r bi'j heuren wil en niet uut de toon valen wil. In 't verieningsleven zien we naor verholing te vule buten-Stellingwarvers en te min geboren Stellingwarvers. Dat het zien oorzaeke in 't systeem van anpassen en isoleren waor neffens mi'j veul te vule Stellingwarvers in

terechte kommen binnen. (Aj' niks zeggen kriej' ok gien kritiek).

Over de twiede vraoge wol ik mar kot wezen. Binnen die zaeke wol ik as ni'j element (dus naost wat al bespreuken is) et sociaol-economische aspect inbrengen. Op dit terrein liggen de Stellingwarvers dudelik aachter (et gemiddelde inkommen is hier bi'jglieks leger as in 't Westen). 't Is docht ik ok een feit dat hoe meer aachterstaand op dit terrein bestaot hoe minder belangstelling d'r veur bepaolde kultuur-uterings is.

Ik zol dit stok eindigen willen mit een vraoge an jim en an de poletieke perti'jen. Die vraoge is: Hoe kun wi'j binnen et systeem van 'mondialisering' van de kultuur de Stellingwarver kultuur in ere holen en uutbouwen en hoe kun wi'j oonze sociaol-economische pesisie verbeteren? Om kot te gaon: Wat is goed veur de Stellingwarver zaeke?

Karst Albert Berkenbosch

Biebel

Hi'j kon de Biebel van buten
Helaas! Niet van binnen... "de Biebel"
Ston still' in de kaaste
As waacht bi'j et linnen

Heidepiek

Veurjaor in 't heufd

Tante Jantien was wat onrustig disse weke. Toegelieke mit de meertshied van de katten en de honnen kreeg zi'j ok et veurjaor in 't heufd. Omke Henderk zag et al lange ankommen en hi'j hadde al hiel gauw in de gaten, hi'j mos weer een weke plak roemen. Jantien wol schoonmaeken. Alles mos d'r an geleuven. De kaemer, de keuken, de slaopkaemers, de zoolder, ja alles. Gien spinrag bleef hangen, gien boekien bleef in de kaaste staon, gien deken bleef op bedde liggen en alderdeegst de oolde deuzen mit boeken en oolde schriften op 'e zoolder kwammen van de kaante. Alles mit mekeer was et ien grote troep.

Aanders brocht ze him wel es een koppien koffie onder et wark. Now kon hi'j dat wel vergeten, of hi'j mos et zels ophaelen. Eers leup hi'j zo mit de smerige kleren et huus in en uut. Now moch dat niet. En was hi'j al halverwege dan zee Jantien: "Weeromme, ik hebbe krek de keuken schone." Tied om te praoten hadde ze niet, as hi'j heur wat vraogen wol zee ze: "Kom aanst mar weer, ik bin now doende." Mar et slimste was nog, ze hadde et eten ok niet op 'e tied klaor. En was ze d'r al mit doende dan vergat ze de tied, en et gevolg koj' dan wel roeken. As hi'j d'r dan wat van zee, kreeg hi'j as weerwoord: "Daenk d'r dan zels omme, ie stikken ja ommes de hiele dag gien pote uut!"

Now mos et niet gekker wodden. De hiele dag was hi'j doende: koenen melken, schaopen voeren, vredigen, mar Jantien hadde gien andacht of tied veur him. Mar hi'j nam et niet langer meer. Hi'j dochte bi'j himzels: ik gao naor de buren toe, Jantien mist mi'j toch niet. Misschien hebben ze wel een koppien koffie over en misschien hebben ze ok nog wel tied veur een praotien.

Hi'j was al een aorig aentien onderwegens doe hi'j in de veerte iene an kommen zag. Was dat Buurman now of verzinde hi'j him? Nee, wisse niet. Et was Buurman, en die kwam dudelik zien kaante op. Verrek, zol zien vrouw soms ok ...?

Gea Hofstra

zesse van de zeuven ni'je buttons....

....of liever....

....kiekknopen?

Jim kun de kiekknopen kriegen veur ƒ 1,00 et stok op et bureau van de Stellingwarver Schrieversronte.

De ontwarpen bin van Sietske A. Bloemhoff.

Stellingwarver Dag

Ok dit jaor zal d'r weer een Stellingwarver Dag hullen wodden, en wel op woensdag 4 augustus a.s. As vanoolds zal dit gebeuren weer in Berkoop wezen, waor as dan toegelieke ok Berkoper Mark en "Eupen Stal" hullen wodt. Et is een slim antrekkelik pergramme dat de "Warkgroep Stellingwarver Dag" veur 4 augustus opsteld het.

Om tien ure morgens wodt op et plein van de eupenbaore schoele begonnen mit kienderspullegies uut de oolde tied, zoas hoepelen, petsjeballen, diggelen, lopen op eigenmaekte stelten en een wedstried mit klapbussen. Et is de bedoeling om of te sluten mit volksdaansen veur jong en oold. Zo omdebi'j twaelf ure zol dit onderdiel oflopen wezen kunnen.

Tussen twaelf en ien ure wodt d'r weer een Hoolderddienst hullen in de Berkoper karke. Een koor uut de Westhoeke zal de zang bi'j die dienst verzorgen. Van ien tot twie ure is d'r schoft.

Et middagpergramme geft gelegenhied om in "'t Waopen van Oost-Stellingwarf" twie lezings bi'j te wonen. Van twie tot ongeveer drie ure komt burgemeester dr. T.H. Oosterwijk mit een onderwarp uut de geschiedenis van de Stellingwarven, en van vier tot ongeveer vief ure Kees Stuurman uut Berkoop over o.e. et verbaand tussen laandbouw en netuurbeheer. Tussen beide lezings in kuj' je zinnen nog even wat verzetten deur van drie tot ongeveer vier ure te luustren naor koorzang in de Berkoper karke, van drie koren uut de omkrieten.

Et middagpergramme wodt ofsleuten mit een uurtien veurdracht in de karke deur inkelde bekende Stellingwarver dichters, zoas Harmen Houtman, Klaas Hofstra, Immie Hoekstra en warschienlik Willem de Vries; dit duurt van vief tot ongeveer zes ure. Van zes tot zeuven is d'r gelegenhied om de inwendige meens wat te verstarken mit een broggien of een waarme hap. Van 18.45 tot 19.15 ure is d'r een poppekaaste-veurstelling veur de kiender in "'t Waopen van Oost-Stellingwarf".

Et aovendpergramme begint om acht ure in "'t Waopen van

Oost-Stellingwarf" en zol wel es tot bi'j twaelven of alderdeegst tot in de kleine uurties duren kunnen. D'r bin optredens pland van Henk en Sietske Bloemhoff, van Hans Keuper uut de Aachterhoek, van Kast Berkenbosch en van de Tjonger-Schotsploeg, et is de bedoeling om een ienakter in et Stellingwarfs te speulen en veur de muzikaole omliesting van et laeste stok van de aovend wodt docht an et trio Muskus uut Oosterwoolde.

Al mit al een slim interessaant en antrekkelik pergramme. De "Warkgroep Stellingwarver Dag" hoopt dan ok, dat an disse dadde Stellingwarver Dag nog meer meensken as veurig jaor mit doen zullen!

Lodewiek Hooghiemstra

Kroddezaod

Doe ik zoe'n jonge was van een jaor of negen, tiene hadden ze bi'j oons thuus in Ni'jhooltpae een hiele protte kiepen. Die hullen ze vanzels om d'r wat an te verdienen, dus d'r mossen eier kommen. Die gongen dan mit emmers vol naor de V.P.N. (betekenis wee'k niet meer), en veurdat ze ofleverd wodden kregen ze allemaole een V.P.N.-stempel (rotwark).

De kiepen mossen dus eierleggen en daorom wodden ze nog al "krap" voerd, want eers zollen ze te vet wodden en dan hul et leggen op. Zo tegen de tied dat ze voerd wodden zollen, leupen die kiepen an ien stok deur te jeuzelen, want dan hadden ze de honger in de hals vanzels. Ik hadde ontdekt dat ze dan zowat alles opvratten waj' heur veur de bek gooiden. Dan haelde ik hiele pollen melde uut de eerpelbouw van de buurman en die smeet ik dan in de kiepeloop.

Melde... mar mien vader nuumde dat krodde. En veural et kroddezaod dat vaeke in dikke trosten an die plaanten zat, daor weren de kiepen raozend op! Mar die zaoties verteerden grif niet allemaole of hielemaole in de kiepemaegen, want as laeter de kiepestront over de tuun brocht wodde, dan duurde et niet lange of et bastte van et ontuug! Dat was allendonders krodde!! En dan schul mien heit me uut, dat me de oren an de kop flapperden...!

J.W. Nijholt

Et schilderi'j

Wi'j hadden et d'r wel vaeker over had dat et oons zo mooi toeleek om es een echt schilderi'j te kopen. Een schilderi'j mit een mooi laandschop d'r op of bloemen of zo, dat echt deur iene schilderd was. We hebben wel een peer van die naomaekdingen an de mure, reprodukties numen ze dat geleuf ik. Mar die echte schilderi'jen bin nog al priezig. We bin al es een keer naor de Eupen Stal west en daor hongen ok wel goenend die we kopen konnen. Eerst zaggen we een peer daor koj' niet van zien wat of boven of onder was. D'r was ok iene daor ston een bedde op en as et now nog een mooi bedde west hadde, netties opmaekt en zo of iene waor een mooi maegien in lag. Nee, et was zomar een bedde, waor de dekens half bi'j daele hongen. Now, zoe'n ding wol ik niet an de mure hebben, en et kostte ok nog al eventies drieduzend gulden.

Mar now kwammen d'r vleden weke een peer mannen an de

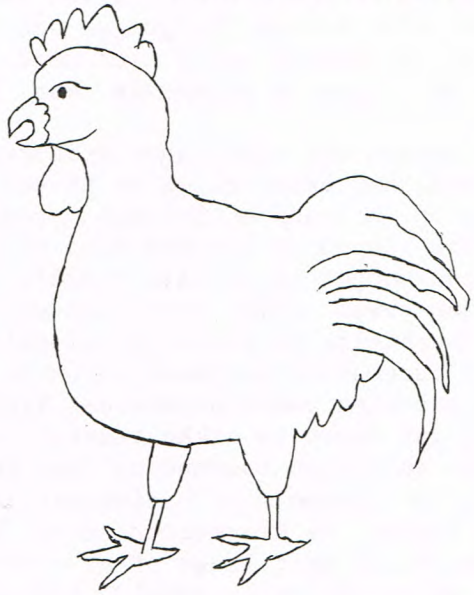

(tekend deur: Gerlof Dijkstra, Oosterwoolde)

deure en die vreugen a'k ok een schilderi'j kopen wol. "Now ja," zee ik,"daor had ik nog wel es zin an, as jim ze temeensen zels schilderd hebben en niet overdrokt." "Nee," zeden ze, "et is eigen wark." Dat de beide mannen mit in huus. Ze hadden vier schilderi'jen bi'j heur. Iene daor stonnen een peer zeehonnen op, dat koj' goed zien. Op een ere daor ston een auto op. D'r was nog iene mit een trein en dan hadden ze nog iene, die vun ik vot-en-daolik zo mooi, daor ston een prachtige haene op. Hi'j hadde de kop in de locht, krek al zol hi'j zo beginnen te kri'jen. Dat ik ston d'r al wat op omme te stennen wat ik now doen zol. Die zeehonnen vun ik ok wel mooi, mar die haene: now, een pracht. "Ja," zeden die mannen, "mar dat is ok de duurste." Och heden, daor hej' et gedonder al weer, docht ik, mar op et laest zee 'k toch mar: "Ik zal es kieken as ik zoveul geld in huus heb." Et schilderi'j kostte tien... "Och," zee iene van de mannen doe, "Buurvrouw wil ie wel mit twie stuvers betaelen, dan kun we et drekt mar dielen!"

Marjo

Krummelties

. Hej' et prachtige kienderboek van Jouk al? Mit mooie illustraosies van H.J. van Veen. Prezen in et Maondblad Drenthe, goeie reakties van kiender, didaktische anwiezings d'r in veur meester/juffer/heit/mem, een Stellingwarver sfeer, in 't kot: veur alle leeftieden! Vierkleuren-omslag, 152 blz., *f* 14,50.

. In veurbereiding bi'j de Schrieversronte: Pake, een schets uut et Berkoper volksleven, deur Klaas Bergsma, in de bewarking van Z. Kuiters-Keizer. Verschient van 't haast. Pries: *f* 13,90.

En bi'j Universe-gramm., Liwwadden: 'n Wiendeldaore: Opnaemen van et streektaelfestival van 3 april in Oosterwolde. (Red.).

Lottie

Ik zie je nog, we weren kiend,
en speulden zorgloos mit de tied.
We zollen altied speulen blieven,
et was een droom, meer was et niet.
Een film mit vertraogde beelden,
we wussen nog niet van 't geveer,
dat loerend om de hoeke keek,
wi'j speulden inkeld mit mekeer.

Lottie, heur de wiend,
zingt van een wondermooie tied.
De wiend zal altied wi'jen blieven
en stri'jt zien vassies veer en wied.
Lottie, kiek et locht,
verdrift je sores keer op keer.
Et locht zal altied schienen blieven,
komt nao et slimste duuster weer.

'k Zag je de ere daegs, de straote
langes gaon naor et station.
'k Ston an de diek, zo dichte bi'j,
dat a'k dat wol je raeken kon.
'k Zag de benauwdens in je ogen,
die gele steern mit 't woortien Jood.
Een razzia op lochte dag,
jim weren Jood en mossen dood.

Ik weet niet hoe et veerder gong,
et was veur 't laest dat ik je zag.
'k Kan inkeld raoden wat d'r kwam,
naoda'k je lopen zag die dag.
Gien meens die me vertellen kan
hoe 't onderwegens mit je was.
De trein, de reize naor et kaamp,
et hoge stiekeldraod, et gas.

Lottie, heur de wiend,
zong van een wondermooie tied.
De wiend zol altied wi'jen blieven,
stri'jde zien vassies veer en wied.
Lottie, kiek et locht,
verdreef je sores keer op keer.
Et locht zol altied schienen blieven,
kwam nao et slimste duuster weer.

Wat kon ik doen, ik was een kiend,
dat goelend langs de straote ston,
omdat ik je veur onderweg,
de reize laank, niks geven kon.
Mar dit gedicht, dat is veur jow,
een lietien waor a'k jow bezing.
Een vassien dat jow naeme dreegt,
krap veertig jaor herinnering.

Lottie, heur de wiend,
zong van een wondermooie tied.
De wiend zol altied wi'jen blieven,
stri'jde zien vassies veer en wied.
Lottie, kiek et locht,
verdreef je sores keer op keer.
Et locht zol altied schienen blieven,
kwam nao et slimste duuster weer.

(lietiestekst) *(Johan Veenstra)*

Oosterse kontakten

. Grunningen het now ok (weer) een eigen letterkundig tiedschrift: Krödde (bep. onkruud). Veur et eerste nommer is al een bult belangstelling. Et blad zicht d'r ienvooldig mar verzorgd uut. De redaktie, bestaonde uut Hanny Diemer, Wim de Lange, Henk Scholte en Fokko Veldman, wil veural ok ruumte geven an ni'je schrievers, en aenlik hopen ze veul

veur de Grunninger schrieveri'je doen te kunnen, veur en mit meensken mit belangstelling, veur 'Lu, dei waiten dat er mit dei toal nog wat aans te doun vaalt as roege bakken en strontproatjes vertellen, en dei zok nait aal bezig hollen mit hou mooi of t vrouger west hebben zol.' Krödde zal zo 't oons toeliekt ok striederi'jgies niet uut de wege gaon. Pattie gevestigde Grunninger schrievers wo'n alvast even op 'e hakke neumen, al hebben ze d'r zels omme vraogd, zo et schient: 'Der is ook al bot veul belangstelling west uut houke van gevestegde Grunneger schrievers. Gounent zegden spontoan tou dat ze ons op onze fouten wiezen zollen. Doar wazzen we slim bliede mit vanzulf. Aal dei minsken dei t beter weten kennen as wie hebben ons aanmoudegd, elk op zien hail aigen menaaier. Benoam aine, dei nog spezieoal opbelde: t Wordt toch niks! zee hai.' Dit eerste nommer is aorig om te lezen. Een stevige vertelstijl lat Henri Wierth zien in Willemientje, Henry Hes zal veur pattie lezers nog deur taboe's henne breken in Punkgereformeerd, en eerlik-gevulig zonder opsmuk is Fokko Veldman zien Oafschaaid. Behalven die en ere verhaelen nog een protte dichtwark in dit nommer, waorbi'j et hieronder ofdrokte. Pries van een ab.: ƒ 17,50; verschient 4x in 't jaor. Adres: Groningerweg 9, 9738 AA Grunningen/Groningen.

Midwinter
Veur mien luttje jong dei nou slept
mien labbe laand onbedurm en ongerept
en veur die
is dr zachte snij komen
as n widde deken over dörpen en bomen
en wil ik even nait waiten
dat ze guster
Jan Zilienski doodschoten hebben

Wim de Lange

. De Iesselakedemie in Kaampen het tegere mit de dialektkringe Sallaand-Oost-Veluwe een wedstried uutschreven veur et schrieven van verhaelen en/of gedichten in de streektael van et gebied van die beide instellings. Et riegelment kuj' omme vraogen bi'j de Iesselakedemie, Molenstr. 28A, Kaampen.

. Een schoffien leden al weer kwam d'r bi'j de Stichting Saslaand (p/a Nedersaksisch Instituut in Grunningen) een niet onbelangriek boekien uut. Et gaot hier om et Register op de jaargangen 1 (1949) - 30 (1978) van de Driemaandelijkse Bladen, deur R.A. Ebeling. Et bestaot uut drie patten: een register op auteursnaeme; een systemaotisch register, en een register van behaandelde woorden, zaeken. Pries: ƒ 9,-- (Pb. 1127, 9701 BC Grunningen).

(H. Bl.)

Shottleborough for ever (ok: de pong-song)

(zongen op et jubileumfeest van 3 april)

Op 'e Fochtel daor hadden ze knollen, mar de vost kwam d'r in
Zoks is spietig, de boeren hadden doe nog mar half gewin,
Hoe kun zokken now zingen van je knollegruun-fal-de-ra,
Zoks kan mi'j zo begreuten, dat ik zinge nah-nah-nah-nah,

Pieter Stoevezaand hadde waopens, hi'j veroverde laand,
Spiegels, kraalties, een schip geweren, en zien staf in de haand,
Mar zuj' zeggen, wat had zoe'n man now mit zien ha-le-ve poot?
't Is ja duud'lik: de macht, de centen maekten Pieter Poot groot,

As douk Brezjnev mit bommen smit dan zit 't volk van de macht
Diepe in de gemiente-kelder, daor hoolt Tieme de wacht,
Butendeure blift Jan mit de Pette en zien oolde gitaar,
Gaot te keer, staot om hulp te zingen, mar hi'j is de segaar,

En dan hewwe dat ploegien meensken van wat praot-mit-mekeer,
Zo gewóón! Is 't gien Schrieversrontien, och hoe hiet et ok weer?
Een stel huusvrouwen en een provo en een oolde meneer,
Wat het zoks mit kultuur te maeken, van 'wat méér' staot et veer,

Misschien is et now dat jim bliedschop deur mien woorden bekoelt,
Mar ik zinge een fleurig wiesien, en zo is 't ok bedoeld,
't Gaot oons niet om de strik of centen, mar om tael en kultuur,
Daorveur moe'n ze rap beter zorgen, eers dan griepen we 't stuur,

REFREIN

Ja mien maegd, nee mien maegd, et gaot ja om de strik of de pong
Wat ik zing, wat a'k zong, et klinkt ofgezaegd:
Ja mien jong, nee mien jong, et gaot weer es zoas et al gong
Hoe ik spring, hoe ik sprong, et ligt an de pong.

(tekst/mez. H. Bloemhoff)

VELDNAEMEN VAN STELLINGWARF

DIEL I

NI'JHOOLTPAE EN NI'JBERKOOP

PHILOMÈNE BLOEMHOFF-DE BRUIJN

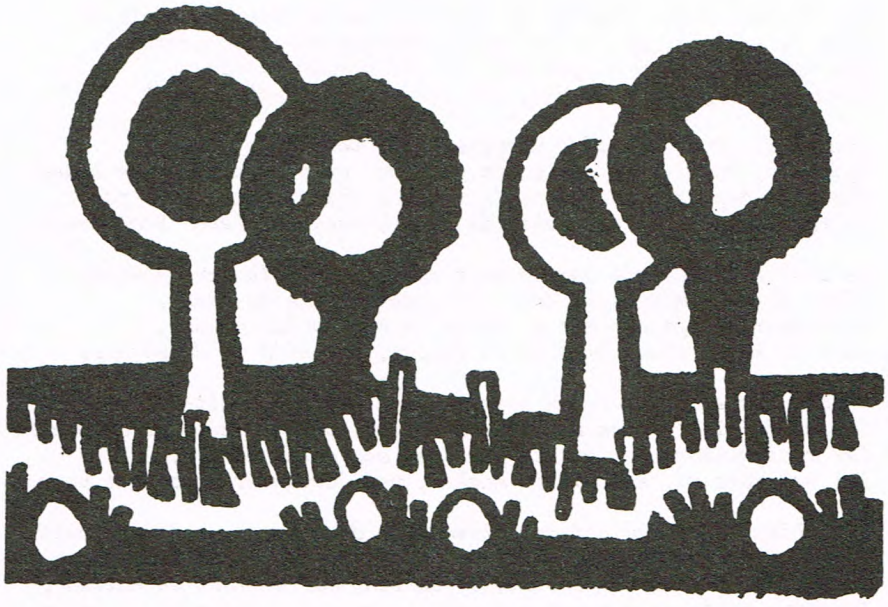

Hierboven: et eerste diel van oonze Stellingwarver veldnaemeserie (Ni'jhooltpae en Ni'jberkoop) van de buterkaante. Hiernaost, verkleind, een bladziede uut et naemeemateriaol mit besprekings. Krek verschenen! Ledepries: ƒ 7,00; winkelpries: ƒ 12,50; 64 bladzieden.

2) êk = Ned. eik, zoas in *Ekslo* (De Vries 1945: 32).
3) uut *Aeke* (mannenaeme, zoas Aekinge in Appelsche nuumd is naor *Aeke).*

Meugelikhied 2) is niet zo warschienlik: in Np en omgeving staon een protte iekenbomen, dat een stok laand zal daor niet zo gauw naor et veurkommen van een ekkelboom nuumd wodden; betekenis 1) liekt nog et meerste van toepassing te wezen. Et stok laand kan naor de ligging nuumd wezen: op 't aende van een plaetse bi'jglieks, of naor een sloot die et stok laand van de rest van et laand ofscheidet.

Et Elsigeweer (m.), 16 [ɛlsəgə'ʍɪ:ᵊr]
a. *Het Elzingerweer* (kad. 1863, nr. 1901)
[ɛlsəgə] is de plaetselike uutspraoke van de fn. *Elzinga.*

Het Elzingerweer (kad. 1863, nr. 1901), 16
Schrieftaelvariaant van *Et Elsigeweer,* z.d.

Fenne (vkb. 1905), 48
Schreven variaant van *De Venne,* z.d.

Frankenes Bos (m.), 92 [fraŋkn̩əz'bos]
Vroeger bos, nuumd naor een zekere Frankena; *Frankena* = fn.

De Friesburg (m.), 10 ['frizbørχ]
a. *De Liemburg* (m.)
b. *De Liempolle* (m.)
c. *Leemburg, genaamd vroeger Friesburg* (kad. 1876, nrs. 1706 en 1707)
d. *Lemenburg* (V. d. Meer 1962: 69)

De Friesburg wodde an et begin van de 16e ieuw bewoond deur Lyckle Ebels (Bouwer 1972: 52), de eerste grietman van WSt.
burg (Gr. börg) = burcht, kesteel, veurnaem laandhuus, villa (Gr. Wb.). Wrs. was de burg vroeger van liem (Ned. leem).

Gabes Petten (m.), 38 [gɑ:bəs'pɛtn̩]
Gabes Petten bin venepetten. *Gabe* = veurnaeme.

Garriet van der Meulen zien Veentien (m.), 42
['gɑritfɑndr̩mø:ln̩sɪ̃''fɪ̃:ntɪ̃]
Vroeger een veentien, now anmäekt.

Gomboolts Sparren (m.), 23 ['gombo:lt''spɑˠn̩]
Vroeger sparrebos, now gröslaand. Stell. sparren = Ned. dennen.
Vermoedelik nuumd naor C. W. Gombault, die in vkb. 1913 nuumd wodt, of naor een fem.lid van him. De fn. *Gombault* komt neffens et NRF niet in Frieslaand veur.

De Goorakker (m.), 82 ['go:ᵊrɑkr̩]
Hoog stok gröslaand mit bulten d'r in; een jaor of wat leden was et nog bouw. De bet. van „goor": sliek, modder (Mnl. Wb. II: 2072-2073) is donkt mi'j niet van toepassing op *De Goorakker,* omreden die nogal hoge ligt. Veur zoveer bekend ligt d'r ok gien leeg laand of drassige grond naost. Weiland 1799-1811, II: 196 zegt van „goor": „bij Kiliaen slijk, mest. Van hier noemen wij

Gedichies

gedichies lezen
dat is niet de grootste keunst
mar ze begriepen

knillis

Leeftied

ik zit in de bus
een peer tieners aachter mi'j
maeken een hels kebaol
ik arger me an heur
en dan pas he'k et in de gaten
ik wor oold

knillis

Leven

't is nog mar even
dan heurt ok dit leven
tot et verleden

knillis

Bi'jgeloof in Stellingwarf (I)

Et hier volgende stok ha'k een jaor of wat leden al es schreven. Mien doel was doe om et nog es opni'j uut te warken en d'r dan ok wat dieper op deur te gaon, in die zin dat d'r wat meer an vergelieking mit materiaol uut ere gebieden in kwam, én dat d'r ok wat meer an 'theorievorming' bi'j op 'e bodden kwam. Mar, zoas wel meer meensken in et leven overkomt: et het me daorveur dislange an tied ontbreuken. Toch leken me de gegevens die in dit stok staon veur pattie meensken aorig om te lezen, en misschien kun, wat dat theoretisch-volkskundige angaot, eren nog es wat mit die gegevens doen.

Dat mien oolde tekst he'k mar kwaolik wiezigd, en de literatuur die d'r op dit stok van zaeken is, he'k d'r ok niet allegeer in verwarkt, zeker de ni'jere schrieveri'je niet. Veur de volledighied nog ditte: pattie gegevens uut dit verhael stonnen eerder in een stokkien van mien haand in De Ovend 2 (1973-1974) no. 2: 15-18.

Wie him wel es ofvragt hoe et bestaon kan dat d'r van die vremde verhaelen bi'jglieks over "vliegende schotels", "aardstralenkastjes" en zo wat henne in de kraanten kommen, en wie him nog vule meer ofvragt hoe et kan dat d'r ok nog meensken binnen die d'r beslist niet zeker van binnen dat zokke verhaelen niet waor wezen kunnen, moet es even in him omme gaon laoten dat as hi'j in 'Pake zien tied' leefd hadde, hi'j van dit soorte van zaeken vaaste vaeker, en vlak om him henne nog wel, vernemen kon. As de kaans groot is dat hi'j zels bi'jgelovig was, is nog de vraoge; et is niet nao te gaon hoe et "percentage bi'jgeloof" van doe eers is as dat van now. Van der Molen z.j. is een aorig warkien over bi'jgeloof in et algemien; veural dat van vandaege-de-dag komt beheurlik op 'e bodden[1]. In et begin gaot hi'j in op de woorden bi'jgeloof en volksgeloof. Et verschil is o.e. dat bi'jgeloof wat minderweerdiger klinkt, wiels volksgeloof ok b.v. volkse menieren van uutleggen van "et" geloof anduden kan (zie veerder Van der Molen z.j.: 9 e.v.). In alle geval, volksge-

loof is (nog?) gien Stellingwarfs, dat we kun veurlopig mit bi'jgeloof toe, een woord daor elk wel zoe'n betien raod mit wet, en veur et verhael hier veerder is et onderscheid ok niet van slim groot belang.

Al hebben we dan bi'jglieks de indrok dat et bi'jgeloof vroeger veul meer veurkwam as vandaege-de-dag, te meten zal et ok vroeger al wel niet west hebben. Of zol de 'gemiddelde bi'jgelovige' d'r in zien tied wat makkeliker veur uutkommen wezen as de oolden van tegenwoordig die nog getugen kunnen? Aj' oolde meensken naor bepaolde verschiensels vraogen, beginnen ze wat te gniesken, en zeggen, dat zi'j et vanzels nooit geloofd hebben, mar die en die...

Bi'jgeloof, overal kwam et veur, mar et is al zo, dat bepaolde gevallen ál bunnen binnen an bepaolde plakken of streken. Neem now et vool mit de bri'jpot. Ter Laan 1949: 428 zegt, dat et vool mit 'n dampende bri'jpot om de nekke as verschiensel veurkomt in Frieslaand (hi'j zegt niet waore). In de Stellingwarven schreef ik op, van meensken die dat van vroeger wussen, dat zoe'n vool mit de bri'jpot om de nekke (de damp hadden ze et niet over!) zien wodde an de Balkweg tussen Makkinge en Donkerbroek, argens tussen Steggerde en Peperge (an de "zunnekaante") en in een bos an de weg tussen Hooltpae en Ni'jhooltpae. Et laeste geval hael ik uut Nijholt 1976, mar die het et over een zwevelige locht. Gien wonder, want zoks komt vaeker veur bi'j alderhaande spoekachtige verschiensels. Zwevel is meerst een teken van de duvel.

Et komt uut dit veurbeeld al as een vraoge naor veuren: van geval tot geval zol oons "Stellingwarver bi'jgeloof" nog es vergeleken wodden moeten mit alderhaande ere plakken. Dat kan hier, om de ruumte, mar zo now en dan es even gebeuren. Boordevol vergeliekingsmateriaol zit Dykstra 1966, die al in 1895-1896 zien wark over et volksleven in Frieslaand in drok uutgeven kon! Hi'j het liekewel niet zo veul materiaol uut Stellingwarf, en hi'j geft niet altied percies et vienplak an. Ter Laan 1949 geft veur veul meer gebieden vergeliekingsmateriaol.

Bi'j alle zaeken van vroeger die we as liefhebber graeg

vaaste leggen willen, omdat we zien dat ze verdwienen, heurt zeker ok et bi'jgeloof. De schriever H.J. Bergveld het daor ok al mit doende west, en uut een stok[2] uut zien naolaoten materiaol, dat de jaortallen 1927-1928 het, laot ik hier een protte zien.
Bergveld lat de hieltied iene zegsman an 't woord, mar et kan ok wezen dat die iene verteller staot veur verschillende meensken die an Bergveld (of een eer?) de verschiensels opgavven. Et stok het in alle geval de schriefwieze en de stiel van Bergveld zels. Et kan vanzels wezen, dat Bergveld een stok van een eer, of allienig mar gegevens van een eer tot dit stok "bewarkte". Hiel vaeke geft hi'j et plak daor et speuld hebben zol op, en waor dat niet gebeurt, moej' d'r haost wel van uutgaon, dat et uut et oosten van Oost-Stellingwarf komt. Daornaost nuum ik hier gegevens van verschillende ooldere meensken, die ik deur de jaoren alderhaande dingen vertellen heurd hebbe, dingen die 'k vaastelegde. A'k et niet speciaol angeve, he'k mien gegevens uut Ni'jberkoop of Berkoop.

Wondere gevallen haj': "Pattie konnen zwöllende vingers bezweren of bezetten. Groote Lenze kon dat ok nog. 'k Bin ok es bi'j him west mit een zwöllende haand, mar 'k heb d'r niet veule baot bi'j vunnen. Hi'j streek d'r es effen over en hi'j bromde d'r wat bi'j, daor ie niks van verstonnen. (...) Zels kan 'k hier ok van oondervieningen praoten." (vertelt Bergveld zien "verteller" dus!) "'k Was haastmis mit Klaos Diekstra om branige in 't Fochteler veld. 't Donkerde al en 't wi'jde een storm. Klaos leup naost 't peerd en ik leup in de li'jte van 't voer turf. In ienen ropt Klaos: "Here mien tied, wat is dat!" De maegere brune schrok ok, want hi'j gong op 'e aachterpoten staon. Ik hadde niks zien, mar ik leup ok mar naor aachteren. Klaos was d'r veraldereerd van; d'r was een groot ding langes vleugen, dat vuur bi'j him hadde. Zo 'k zee, ik zels hadde niks zien, mar de oolde brune was niet eerder weer in de lieken dan doe we de baggelpetten veurbi'j weren. (...). Is 't niet eigenaorig dat Klaos laeter mit de brune in diezelde petten ommekommen is?"

Hiel veul meensken zaggen of heurden tekens die wat

zeden over wat d'r gebeuren zol. Veurtiermeri'je wodde dat, in alle geval in de oostelike dörpen, nuumd. Dykstra 1966b: 226 zegt, dat in Buil de naemen veurloop en wark-geesten (Dykstra geft ze op zien Hollaans) hierveur bruukt wodden: "Eene vrouw te Boyl, geloovende aan "voorloop" of "werkgeesten", zooals men het daar noemt, verzekerde, dat zij op zekeren nacht eene pastorie aldaar had hooren bouwen, en dit had plaats eer er nog sprake van was, dat Boyl een afzonderlijke gemeente zoude worden. Dit geschiedde in 1860."
Uut Bergveld zien stok en uut mien gegevens mark ie, dat veurtiermeri'je liekewel op geluden as op beelden slaon kan. Van der Molen 1952 mient liekewel, dat et oorspronkelik om geluden gaot: dit kuj' ommes lezen bi'j Dykstra 1966b: 216. Van der Molen zien eigen optekenings, waaronder een vienplak in een Hindelooper tekst, laoten zien dat et Friese foartsjirmerij op heuren én zien slat, dus niet op heuren allienig. Van der Molen brengt mit die iene betekenis bi'j Dykstra in verbaand dat foartsjirmerij ontstaon wezen moeten zol uut (foar)kjirmje (vlg. Ned.kermen). Wat meer twiefel an wat Dykstra zegt maekt zien rissenaosie dat de betekenis van heuren him over zien uutbreided het niet meer van neuden (Van der Molen 1952: 58; 1967: 34). Van der Molen vragt him van zien opvatting uutgaonde mit recht en reden of, as d'r soms een Fries woord veur allienig et veur-"gezicht" west het. Uutgaonde van iene betekenis "heuren en zien" hoej' je dat niet meer of te vraogen. Butendat kuj' je ofvraogen as "kermen" niet te veul ien bepaold geluud angeft: waoromme zol krek dat iene bepaolde geluud now staon veur alderhaande soorten geluden? De betekenis moet him dan toch al gaans uutbreided hebben. Et vaalt op dat d'r in verscheiden plakken in de Stellingwarven (uut De Fochtel, Oold-Appelsche, Buil, De Haule, Ni'jberkoop, Makkinge b.v. tekende ik et op) veurtiermeri'je zegd wodt (of: variaosies d'r van, die trouwens uut 'n eigen ontwikkeling verklaord wodden kunnen). Et Hindeloopens, dat is lao'we mar zegger oolder Fries, het fòòtirmerii (Van der Kooi 1937: 76). Et liekt niet botte warschienlik daj' annemen moeten dat alle variaosies mit t uut een veul ooldere k in die ere gebieden uut et Friese

weg indrongen binnen. Et liekt me beter om de t-vorm as de oorspronkelike an te nemen. Perf. dr. W.J. Buma gaf mi'j een tip veur 't kom-of van dat woord: et twiede pat van et woord stikt et Latiense terminare aachter. Dat hoolt o.e. zoe'n betien in: "et aende wezen", "de bestemming hebben". Die betekenis kan vanzels makkelik mit oonzend in verbaand brocht wodden. In et Middelnederduuts, Nederduutse praottael èn schrieftael van omdebi'j 1300-1600, en behalven schrieftael in Noord-Duutslaand o.e. ok in Oost-Nederlaand in die tieden, benaemens deur et Hanze-verbond, komt veur: termel (= bestemming,et vaastestellen), en betermelen (= bestemmen; ok: betermen) (Schiller en Lübben 1878-4: 536; 1875-1: 301). Ok et Middelhoogduuts het zoe'n soorte van betekenis veur termen of tirmen (Lexer 1970-2: 1426-1427). Stellingwarfs veurtiermeri'je zal dus wel "veurbestemming" betekenen, en kan dan, neffens ofleiding en neffens de gegevens van de meensken, liekewel op heuren as op zien slaon. Dat d'r een ie veurkomt in dit woord, is et gevolg van een "normale klaankontwikkeling". Trouwens, ok veur et Fries zuj' terminare as kom-of beschouwen kunnen, mar in et Fries het vanzels veerder de Friese klaankontwikkeling warkt.

Veurbeelden van alderhaande veurspellende zaeken te over. Uut de omgeving van Berkoop/Ni'jberkoop he'k (zels) et volgende. In de verbelinge zaggen goenend een starfgeval. Dat hul meerstal in, dat iene van je femilie, vrunden of kennissen wegraekte. Een hiele begraffenis haelden de meensken heur soms veur de geest. Aj' "de man mit de zende" zien hadden, zag et d'r ok niet zo best uut: een starfgeval bi'jkotten, want de man mit de zende stelde de dood veur. Pattie meensken dochten ok dat as de hond aovens goeld hadde, d'r bi'jkotten iene wegraeken zol. Zoks kwam o.e. ok veur in et Westerkwartier in Grunningen: daor hadden honnen die "kwaod" zien konnen, een brune plakke boven de ogen (Ter Laan 1949: 382).'Scharven brengen gelok', wodt d'r wel es zegd, mar as de spiegel van boven kwam en kepot vul, zol d'r binnen drie daegen iene wegraeken in huus. As d'r een voegel tegen 't raem vleug, wodde d'r ok zegd, dat d'r bi'jkotten iene starven zol. Dykstra 1966b: 243 nuumt zoks veur Amelaand: daor gaot

et om een zwatte voegel.
As d'r op een dag goenend bi'j je kommen zollen te praoten, dan koj' dat ok vaeke van te veuren weten: as "Akke Zwatgat" (de ekster) schatterde, kwammen d'r goenend. Logisch, want die voegels maeken een protte lewaai as d'r onraod is, of doodgewoon mar as ze argens van schrikken. En as de katte him waskte, kwam d'r ók een gaast! Aj' argens in de aovend geklop of gerattel heurd hadden, bleek dat d'r laeter een huus zet wodde. Logisch? Mar d'r zatten soms jaoren tussen! Bergveld zien zegsman weer: "Deur 't veld aachter De Fochtel hadden ze gerattel in de locht heurd. Daor zol wel een trein langes kommen. (...) Jan Halben zag schippen veren deur de hujlanen; daor is laeter et Tjongerkenaol kommen. En weej' wel, dat ze al lange timmeren heurd hebben in 't roeme veld tussen Oosterwoolde en Makkinge, waor now in de laeste jaoren huzen bouwd binnen? Wietze Scheper van de Knölleplaetse het in zien tied et timmeren al heurd van de huzen an de Veendiek en in de Weperpoolder. Oolde Merk van De Haule, die "mit de helm geboren was", zag meermaolen een spoortrein rieden over Kollemburg." Pattie kiender hebben bi'j de geboorte een vli'j over et heufd; van zokken wodde zegd, dat ze dingen veurzien konnen: meensken uut Hooltpae weten nów nog van goenend die mit de helm geboren binnen en die gaove hebben! D'r het indertied spraoke van west dat deur Oost-Stellingwarf, mit naeme deur De Haule dat dan op 'n driesprong kwam, een belangrieke spoorverbiening kommen zol: vlg. Oosterwijk 1977: 113-115. "Oolde Geert Rinken hadde Oostenburg (in Oosterwoolde, H. Bl.) in de braand zien, mar 't is niet naokommen. Now 'k et toch over Oostenburg hebbe: mien mem het mi'j vaeke verteld, dat in de tuun van Oostenburg een schat begreuven ligt! (...) Pattie meensken konnen veruut al zien as d'r in de buurte een ni'j huus kommen zol. Dan zaggen ze een hiele poos van te veuren al een lochien branen. Ok zaggen ze indertied bi'j de Liemdiek naor de kaante van Appelsche uut, een hiele hoop lochies de weg langes vliegen. Op dat plak is laeter de tram kommen." Een vrouw uut De Fochtel vertelde me dat heur heit op Iebenheer een lochien zien hadde: in de oorlogsjaoren kwam daor et "Arbeidskamp". *(wodt vervolgd).*

Henk Bloemhoff

Noten

1. Zie liekewel Voskuil 1971.
2. Kopie in mien bezit.

Anhaelde schrieveri'je

DYKSTRA, W.,

1966 Uit Friesland's volksleven van vroeger en later. Verkleinde herdruk van de originele uitgave van 1895-1896. Liwwadden.

1966b D.i. et twiede diel van Dykstra, 1966, in dezelde baand.

KOOI, S. VAN DER.,

1937 Hînlepper Fortoltjes. Bolsward.

LAAN, K. TER.,

1949 Folkloristisch Woordenboek van Nederland en Vlaams België. 's Gravenhage-Batavia.

LEXER, M.,

1970 Mittelhochdeutsches Handwörterbuch. Stuttgart. (fotogr. herdr.).

MOLEN, S.J. VAN DER.,

z.j. Vrijdag de dertiende. Bijgeloof en wat er achter zit. Amsterdam.

1952 'Foartsjirmerij en oare beneamingen foar itselde forskynsel.' In: It Beaken 14 (1952): 57-61.

1967 Het tweede gezicht. Wassenaar. D.i. Neerlands Volksleven 17 no.1: 5-77.

NIJHOLT, J.W.,

1976 'Et vool mit de bri'jpot om 'e hals.' In: Stellingwarf 15-7-1976.

OOSTERWIJK, T.H.,

1977 Notities uit de Geschiedenis van de Ooststellingwerfse dorpen. Oosterwoolde.

SCHILLER, K. EN A. LÜBBEN,

1878/1875 Mittelniederdeutsches Wörterbuch. Bremen. Hiere: fotogr. herdrok, Münster in Westf.

VOSKUIL, J.J.,

1971 'S.J. van der Molen. Vrijdag de 13de enz.' In: Volkskunde 72: 196-197.

Twaalf jaor

Twaalf jaor:
een ieuwigheid te kört
um oorlog vut te schrieven
meinsen te leren
in aandermans vel te kroepen

twaalf jaor um mit een mondvol woorden
en een haandvol daoden
bommen te demonteren
liefde an te leren

alle dagen gruit dit kiend van mij
een milimeter meer toe naor veldgruun
en camouflage-pak
en staot zien dunne haanties weer
een beettie beter
naor de greep van het geweer

leer ik oe nog
de öfkeer van het brallen
as ie nou al zo opkiekt
naor de groten
uutkiekt naor het groter wezen

schrief ik nog ooit de goeie woorden
dat ze opholdt mit het moorden
as ik nou zo stuntel, stamel
dat ze z'r nooit wat van zult lezen

soldaoten zult wel altied
marcheren blieven
twaalf jaor:
een ieuwigheid te kört
um oorlog vut te schrieven

Marga Kool

(Zuud-West-Drents; deur de schriefster veurdreugen op de feestaovend van et jubileum op 3 april).

Daegelikse dinkies

We hebben mar weer es een brulloft had, oonze buren weren vuventwintig jaor trouwd. Hoe as dat in de toekomst moet mit al die scheidings, ze maggen et wel op tien jaor zetten, en daor kommen verscheiden jonge peren al iens niet an toe, ze bin al eerder op mekeer uutkeken. Et kan ok nog wel zo kommen, dat ze zo bliede binnen dat ze uutmekaander gaon, dat ze daoromme een fesien geven. De tied zal et leren.

Et gaot tegenwoordig al aanders toe op de brulloften as vroeger. Aj' de zael inkommen moej' eerst je haandtekening zetten in een soort register, dan gaoj' et bruidspeer fielseteren en dan zuuk ie een plakkien op, en ie zitten nog niet, of de eerste borrel staot al veur je. Vroeger begonnen ze mit koffie, en now eindigen ze mit koffie. Oonze buren hadden trouwens de oolde gewoonte anhullen, dat hoolt in beginnen mit koffie. En dan gaoj' naor die fielseterende meensken zitten te kieken, en dan vaalt et je op dat de bruid een boel slikkies krigt. "As die vanaovend thuuskomt," zae'k tegen mien buurman, "dan is ze verschoond en wasken." "Ja," zegt een buurvrouw, "ze kussen as Russen." En dan vaalt et me op dat de brulloften tegenwoordig zoe'n soort daansaovenden wodden binnen, want et duurt mar eventies en dan beginnen de eersten al te daansen. De veurdregeri'je wodt zuver wat deur et daansen verdrongen.

Now maggen mien vrouw en ikke nog graeg even daansen, en veural walsen. Dat wi'j ok mar los, we walsten bi'j een taofeltien mit jongvolk langes, en die begonnen te haantienklappen, die vunnen et warschienlik een hiele prestaosie, dat twie oolde zakken van tussen 65 en 70 nog zo walsen konnen. Zo now en dan es kwam d'r een ploegien volk op et teniel, mit een gedichien of een klein tenielstokkien, en dan mar daansen. Zo now en dan kwam d'r ok wat rock en roll tussen deur, mar dan kom ik niet op de daansvloer. Om es ien keer een halve meter van de vloer te springen zol nog wel gaon, mar niet de hieltied.

De finale was veur et jongvolk. Ze begonnen te zingen van émen, éémen, éééémen, en ze laggen d'r bi'j op de kni'j-

en en dan de hanen in de locht, en dan mit de hanen op de vloer, en mit et heufd ok haost op de vloer. "Now," zegt mien vrouw, "et is krek al hebben we et hier mit een sekte te doen." Ik zegge: "Ja, daor liekt et wel wat op." En doe kwammen me die Oosterse karken in de zin, mit die mineretten d'r boven op. Daor lopt dan zoe'n soort goeroe bi'j de kantelen langes, en die stoot wat rere geluden uut, en dan gaon alle meensken daor in de buurt op de kni'jen liggen en mit et heufd en de hanen in et zaand. Now, et zaand ontbrak d'r hier an, mar aanders leek et d'r wel wat op.

Nog een brotien en een kop koffie, en doe mar weer ofscheid nemen, en mar weer op huus an, want daor koj' uuteindelik toch weer terechte. Et was een hiele mooie en gezellige aovend.

Klaas van der Weg

Krummelties

. Op deensdagaovend 18 meie hul et Schrieverskontakt weer een bi'jienkomst, veur de veraandering in 'De Zon' in Oosterwoolde. Disse keer was d'r aenlik gewoon spraoke van een gezellige bi'jienkomst: een soort 'nao-vieren' van de Schrieversronte-jaordag. D'r kwam alderdeegst gebak an te passe, en de fem. Hento uut Wolvege beud de Stichting nog een aorig keunstwarkien an, dat Klaosien Griffioen veurstelde. Oene Bult gaf de veurzittershaemer over an Harmen Houtman. Uut naeme van et bestuur bedaankte Henk Bloemhoff Oene veur zien inspannings veur et Schrieverskontakt.

. In verbaand mit de vekaansie is et bureau van de Stichting Stellingwarver Schrieversronte van 9 tot 14 augustus toe!

. In juni/juli nammen et bestuur en et buro alweer ofscheid van de tiedelike administratieve mitwarkers Salomien Venema en Gerrit van der Wal. Bedaankt veur alle wark Salomien en Gerrit, en dat et jim goed gaon mag! In september hopen we weer een ni'je administratieve kracht te kriegen (H.Bl.).

Degene die wark veur *De Ovend* insturen wil, wodt vraogd om oons ter wille te wezen op 'e volgende punten. Liefst *typt*, op A4-vellen (ienziedig). Riegellengte: 56 anslaegen. Wat schreven wark anbelangt: graeg *dudelik*, en flink ruumte naost de tekst; A4-fermaot, ienziedig. Inspringen, bruken van anhaelingstekens en spaties, en et verwiezen naor boeken en artikels zoas dat in *De Ovend* daon wodt. Bi'j et insturen van illestraosies moet de scharpte in de gaten holen wodden, en d'r moet rekening hullen wodden mit verkleining as we mit et fermaot niet uut de voeten kunnen.

De Stellingwarver Schrieversronte het ok een hiele riegel boeken uutgeven, en die wodt nog al mar groter. Vraog een overzicht/prieslist an!

de ovend

Twiemaondeliks tiedschrift
veur Stellingwarver tael en kultuur
een uutgifte van de
Stichting Stellingwarver Schrieversronte

Red.: H. Bloemhoff
Bureau-red.: P. Jonker
Alle corr., inlichtings, adm./ab.:
Stichting Stellingwarver Schrieversronte
Bongheer 1, 8431 GT Oosterwoolde
Postbusse 138, 8430 AC Oosterwoolde
Till. (05160) 4533
Lidm./Ab.: f 15,00 in 't jaor

ISSN 0166-7351